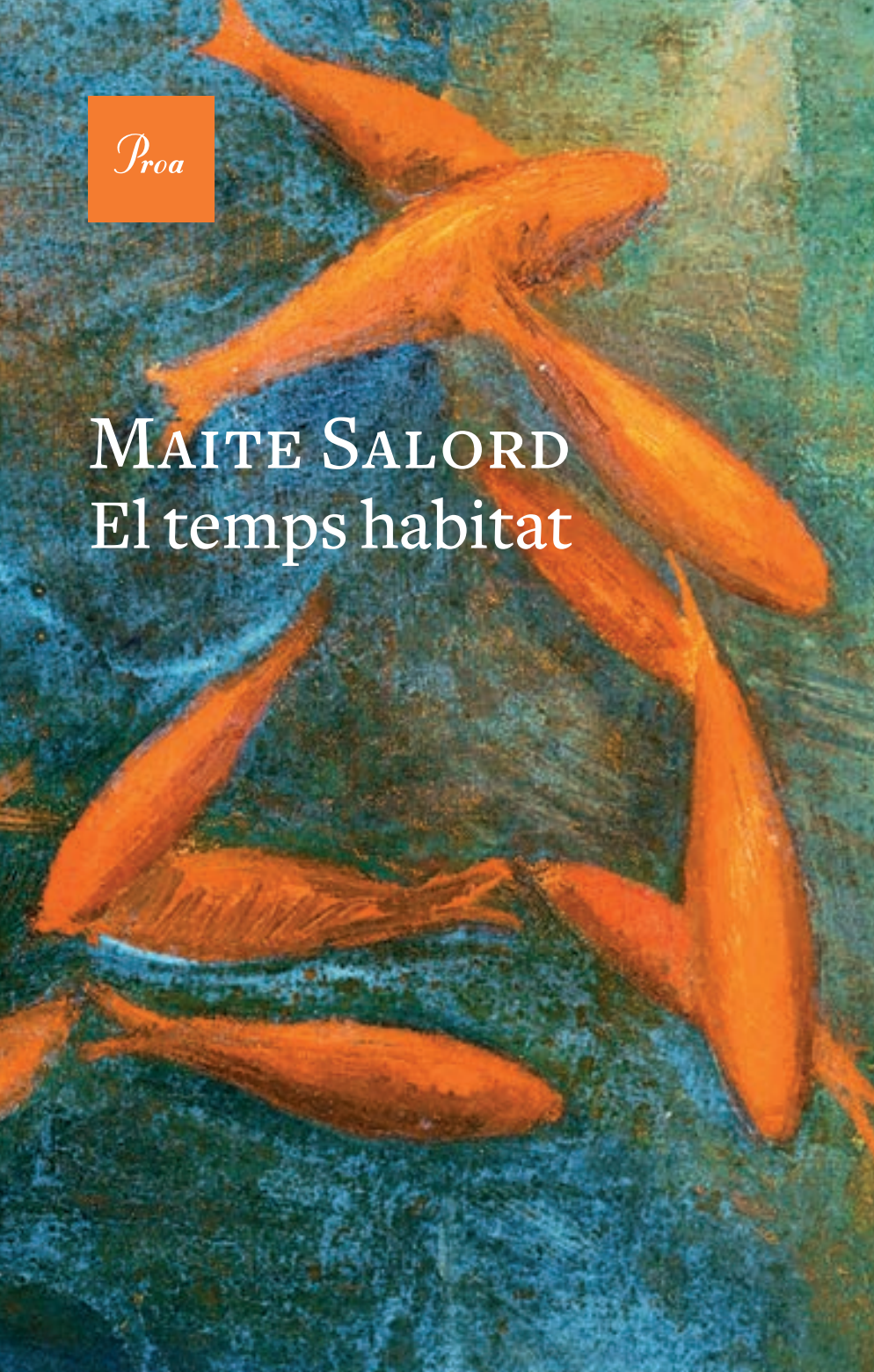

Proa

MAITE SALORD
El temps habitat

MAITE SALORD RIPOLL

EL TEMPS HABITAT

Proa

Proa
A Tot Vent

Primera edició: setembre del 2024

© Maite Salord Ripoll, 2024

Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions, SLU, Proa
Diagonal, 662-664
08034 Barcelona
www.proa.cat

ISBN: 978-84-19657-82-4

DIPÒSIT LEGAL: B. 13.870-2024

Composició: Grup62

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.

La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.

En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.

A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

5:00

Retornes a la casa de camp que has habitat cada estiu des que tens memòria. Camines d'esma pel cordó de terra que separa les roques de la marina. Només la lluna plena i tu, i el penya-segat que per moments és massa a prop. La llanterna del mòbil t'il·lumina un parell de passes i, més enllà, tot és fosc. No vols recordar la darrera vegada que vas fer aquest camí de nit. Fa massa temps d'aquell estiu en què els pares van decidir, com si fos possible, protegir-te de la vida.

Encara no feia un any que s'havia mort el teu germà. Et van tancar dins la casa de la finca, entre parets altes de marès. Només veies tanques sembrades. Si pujaves dalt el terrat, una línia fina de mar cap al sud. T'ofegaves i moltes nits, quan tothom dormia, travesaves la finca com una ombra fins a l'aparcament de la platja. T'esperaven els amics, amb els llums dels cotxes encesos i el maleter ple de cerveses. Tornaves de matinada, com ara. Però ja no ets una adolescent i no hi ha ningú a la casa.

Sents l'aigua com s'arreplega damunt les roques

abans de tornar a la mar gran. Ressona en el silenci de la nit com una aigüera que es buida en la foscor. S'ha aixecat xaloc i has deixat el plat brut del sopar a taula i l'olla damunt el fogó. Quan tornis al xalet on vius des que et vas casar, les restes de pasta s'hauran petrificat al plat i et costarà desaferrar-les. Ho hauries pogut deixar tot en remull, però no hi has pensat fins ara.

Et sembla que fa una eternitat que t'has aixecat de la taula de la cuina amb el mos a la boca i has sortit al jardí. Els llums encesos il·luminaven la verdor i el blau turquesa de l'aigua. No veies res. Només notaves el menjar al coll com una pedra dolorosa que no deixava pujar l'alè. Amb els ulls tancats, has intentat respirar fondo durant uns minuts. La nosa al pit i la basca asfixiant t'han empès a la piscina. De petita, et feia pànic morir d'un tall de digestió. T'has somrigut amb indulgència només de pensar-hi, mentre et capbussaves nua cercant la lleugeresa i la frescor de l'aigua.

No saps el temps que has bracejat amunt i avall com si t'hi anés la vida. Sempre t'ha agradat l'aigua i sempre t'ha donat pau. Avui vespre els intents per escanyar el desfici han estat inútils. Et vols convèncer que fins llavors no havies pensat en el que passarà demà, però saps que no és cert. Hi has pensat intensament i des de fa tant de temps que has deixat de notar-ho. Com deixaves de sentir l'olor de terra, de fems i de llet dels primers dies de l'estiu.

T'has ficat al llit pensant que la fredor de l'aigua et

permetria descansar. No has parat de fer voltes entre els llençols calents. Diries que no has dormit gens. El ventilador del sostre feia anar i venir d'una banda a l'altra de l'habitació els pensaments que et fan estar neguitosa. Sempre els mateixos i sempre amb tu. Un son lleuger en què tot es convertia en imatges inquietants que et feien obrir els ulls de cop. Fins que t'has alçat, encara nit tancada, has arrencat el cotxe d'esma i has arribat fins aquí.

El camí ja no segueix la línia de la costa i et fa entrar dins la marina. Respira l'olor de la terra humida i recordes quan les pluges d'agost anunciaven el retorn al poble, a l'escola, al fred. Abans, les estacions tenien un principi i un final. Trepitges arrels i camines coberta de branques per on s'endevinen petits bocins de cel blau fosc. La teva vida va lligada a aquest paisatge que habita el pensament des d'un temps imprecís.

Les teves passes dins la marina es podrien confondre amb el passeig d'una rata sarda, però no et mous amb la seva agilitat dins aquesta construcció silenciosa de troncs, branques i fulles. T'has fet gran i vas feixuga. La vegetació ha desdibuixat el pas i t'has d'obrir camí amb la mà. Tens por de caure i carregues tot el pes del cos damunt el peu en moviment, en un gest forçat que no pot evitar que la sola patini damunt les pedres llises i la banyadura.

No tens temps de pensar i els dits cerquen un agafall que et retorni l'equilibri que fa temps que has perdut. El mòbil et cau a terra però encara fa llum. El

dolor es fica dins els agullons de les aritges que se't claven a la carn i hi deixen un rastre de sang tan prim que es torna negre just travessar la pell. Podries caure dins una d'aquestes mates de llentiscle que t'envolten i estar-t'hi hores sense poder-te'n moure. Potser amb algun os trencat i esgarrinxades pertot, entre branques i fulles i olor de resina.

De bon matí comença la desfilada cap a la platja d'homes, dones i criatures carregats de para-sols de colors cridaners i de neveres de plàstic o de porexpan. Amb la motxilla o el cabàs d'espart o de tela ple de menjar i tovalloles i cremes solars de totes les textures i de totes les olors que cada dia acaben convertides en una pel·lícula greixosa que enterboleix l'aigua transparent. Te'ls imagines a tots i t'imagines la cara que posarien en trobar-te com un pes mort dins la vegetació.

Riuries de gust d'imaginar-te una escena tan ridícula si no fos que sents la foscor massa a prop teu. Els xerrics dels grills s'amplifiquen dins el cervell com sons sinistres i tens la temptació de tornar enrere. No sabries explicar a ningú què hi fas aquí i segur que et mirarien amb cara de pena i ves a saber amb quina sospita estúpida dins el cap. Pobra dona. Respirs fondo i et llepes els punts negres de sang presa del palmell de la mà i dels dits. Fas gust de salat.

Abans, quan fugies de nit, eres més jove i més àgil, i l'alcohol et feia passar damunt les pedres i les fulles humides sense adonar-te'n. Et sabies el camí de

memòria i no tenies por. Sorties de la discoteca del port amb el temps just d'arribar a casa abans que s'obriessin les portes de les habitacions, que els peus descalços colpegessin les rajoles vermelles d'almangra amb els talons endurits i que la vella cisterna del vàter, que havia degotat tota la nit, es buidés de cop. Abans que el cor de veus amb cafè amb llet es fongués amb les imatges canviants dels somnis espessos. Et llevaves quan la claror del sol ja entrava de ple dins la teva habitació, tallada pels llistons de les persianes de llibret.

Molts de matins tenies el cap tan feixuc que no recordaves com havies arribat al llit. Si t'entretenies gaire al seient del darrere del cotxe que aquella matinada t'havia duit fins a l'aparcament de la platja, trobaves el pagès que es posava les avarques brutes de terra davall la porxada. Encara duia la son aferrada als ulls i el cigarret penjat al llavi. No hauries sabut dir l'edat que tenia perquè sempre l'havies vist igual. Esperaves asseguda a l'escala del safareig fins que el veies partir cap al bouer a munyir les vaques, amb el pas lent i les espatles feixugues. Et costava mantenir els ulls oberts.

L'home no et podia veure tornar a casa a aquelles hores perquè te n'havies anat al llit a les onze. La seva complicitat amb el pare era ancestral. Al senyor se l'obeïa sense dir res i tu eres la filla del senyor i t'havia de protegir, encara que no sabés ben bé de què. Més d'una vegada estàs segura que va veure la teva ombra

entre els arbres, quan el sol només era una línia groga incandescent que començava a il·luminar la foscor. Però es va estimar més fer-se el desentès perquè no volia tornar a ser ocell de mal averany. Amb una vegada n'havia tingut prou.

Podries haver arribat en cotxe fins davant la casa, però s'hauria vist des del camí asfaltat i no vols que ningú sàpiga que ets aquí. No ho entendrien. Tu no ho sabries explicar. Val més a l'aparcament de la platja. Encara falten un parell d'hores perquè arribin els vigilants de seguretat que durant l'estiu intenten controlar l'anar i venir histèric de gent. Veuran el cotxe en arribar a primera hora del matí. Ja no s'estranyen dels que matinen per trobar un lloc privilegiat on rostir-se al sol durant tot el dia. En poc temps quedarà camuflat entre els de lloguer dels turistes que ompliran l'arenal blanc amb el mateix delit que un exèrcit de formigues en un punyat de sucre.

Deixes el camí que arriba a la platja i entres dins el pas inexistent que duu a la finca dels Benejam des de fa tres generacions. Poca gent el coneix. La foscor del cel es comença a fondre i es transforma en un mantell blau argentat que sembla més protector. Avances cap a la claror d'un dia en què la xafogor s'aferrarà a la pell i no saps què faràs. No saps el temps que t'estaràs en aquest lloc buit i deshabitat. Veus les capçades dels pins vells i revinclats, i saps que has arribat a casa.

T'atures de cop just on acaba el camí per quedar-te amb una imatge completa del lloc. Podries fer una

foto panoràmica amb el mòbil que no mostraries a ningú perquè les darreres imatges són sempre tristes, i a tu no t'ha agradat mai fer pena. A més, ets ben conscient que en aquests moments cercar la compassió de la gent seria interpretat com un insult. Camines fins al pati i aixeques la mirada cap al cel: si ara aparegués un dron, la imatge zenital que captaria seria la d'un casalot vell, envoltat d'arbres coberts de pols i un safareig amb l'aigua espessa i bruta. També s'hi podria distingir la teva figura immòbil, com una part més del decorat.

Observes la casa, una construcció imponent de planta baixa i primer pis, amb el cos central foradat amb dos arcs a la porxada i tres a la galeria de dalt. La corona un frontó que no abraça els cossos laterals, massissos i amb quatre finestres per banda, dues per pis. L'escalinata és àmplia i senyoriívola. Se superposa a la façana i arriba fins a l'arc central de la primera planta. A dreta i esquerra, arranca amb dos ramals d'escalons que van a morir en un replà allargat, escenari de tantes fotos de família, amb la façana o el pati de fons segons la claror del dia. És el que dona a la casa aquest aire de *villa palladiana* que la fa especial i que sempre t'ha agradat tant.

No pots evitar que els ulls se te'n vagin cap al joc de balustrades que aguanten la barana de l'escala i la de la galeria del primer pis. Una randa de forats ovalats de marès emblanquinat per on, de petita, t'agradava ficar el cap i mirar camp enllà. Ara ha canviat la pers-

pectiva: veus els cercles des de baix i amb la paret de darrere de fons. El blanc engegador de la calç s'ha tornat gris. Les persianes i les portes tancades recorden el final de tots els estius. Els ramells de la porxada són morts, com fòssils clavats a la terra eixuta. El pati desert. No hi ha cap animal ni cap flor. Només els ocells volanders amagats entre els arbres i els dragons entre les esquerdes. L'abandonament es podria tallar amb unes tisores i esquinçar-se, lentament, com una tela fina.

No vols pensar en res, però és impossible. Només pots fer veure que et concentres a observar l'entorn des d'una distància que no pot durar per sempre. No vols saber com has arribat fins aquí ni el temps que ha passat des que bracejaves a la piscina del xalet. Des que t'has ficat al llit i t'has cansat de donar-hi voltes. Tampoc vols saber què hi has vingut a fer realment. Els gestos ja són absurds perquè no hi ha retorn possible i ho saps. Demà, aquesta finca deixarà de ser teva i signaràs el document de venda sense pensar-hi. Les teves filles ja no l'heretaran, com havies fet tu i com havia fet el teu pare.

Per moltes voltes que hi donis, no et pots amagar que tot està perfectament planificat de fa temps i que, t'agradi o no, tu has participat en la planificació. Et saps còmplice d'aquest final i no t'agrada. Voldries carregar el mort a un altre però només carregues remordiments que potser són absurds i que no saps on et portaran. Ets imprescindible per al tràmit final de

la compravenda, però saps que no tens el coratge de fer-te enrere. Fas tard i ja no tens forces per lluitar. Tot el que estaves convençuda que seria per sempre ha desaparegut en poc temps. El teu matrimoni i el teu patrimoni. Sembla una broma de mal gust. D'aquells jocs de paraules que haurien fet riure el teu marit i que ara et pugen pel coll com una agror que fa basques.

Tanques els ulls i et concentres en la respiració profunda i en els moments en què has estat feliç. Perquè has estat molt feliç, també. Quan la vida fluïa en la direcció que tocava i tots els vents eren favorables i lleugers. Només t'havies de deixar endur pel corrent amable, sense estridències. Tot era tan fàcil que ni t'adonaves de la felicitat. Fins que emergia un escull i tot quedava aturat de cop. Alguns has pogut esquivar-los amb un lleuger moviment de cintura, imperceptible als ulls de la gent. N'hi ha d'altres en què t'has deixat una part del cos i de l'ànima. Hi ha ferides que t'ha costat curar, si és que ho has arribat a fer mai.

De nou et passa pel cap tornar al xalet preciós que tens a la urbanització més cara del poble i escurar el plat del sopar i deixar l'olla en remull perquè la pasta es reblaneixi i ficar-te al llit i dormir. Dormir un parell de dies i despertar-te quan tot s'hagi acabat. Com després de la malaltia, quan deies que ho feies per esgotament i feblesa, i tothom et creia. Era cert. També ho era que no et volies enfrontar a la nova vida que et vas trobar en sortir de l'hospital i que et feia pànic.

Continues dreta davant la casa sense fer res. El sol surt en una barreja de colors que ja no recordaves. La bellesa et sorprèn i et dona un respir. Una claror rosada i groga esqueixa el cel negre i s'alça per la banda de llevant. Gotes de llum cauen dins les branques dels pins i les alzines i les mates fins a arribar a la terra. Fins a arribar al banc del pati que té la calç bufada i munts de pinassa grisa als racons. Desvies la mirada perquè encara et fa mal la darrera vegada que t'hi vas asseure amb la mort una matinada d'estiu. Amb la mort, que fins que no es va endur el germà no sabies que existia.

Mires a terra per aïllar-te del que t'envolta. Et concentres en un carrerany de formigues que formen una disciplinada filera que elles deuen saber cap on va. Diuen que anuncien canvi de temps. Les observes fixament. Una colònia aparentment ben avinguda per protegir-se dels perills i tornar al cau amb l'aliment necessari per passar l'hivern. Sempre tan previsoros. Les formigues i l'avi, el pare, els germans, tu. La fàbrica i els milers de parells de sabates que heu fet al llarg de tantes vides i que han viatjat de cap a cap de món. Una indústria pròspera que us ha donat una imatge respectable i còmoda als ulls dels altres.

Les teves passes es mesclen amb els refilets dels ocells que s'amaguen entre les branques dels pins i que tu no veus. Segueixes les formigues. Tens curiositat per trobar el petit forat a la terra que amaga el laberint on viuen. Només un instant et passa pel cap que t'agradaria anar-te'n amb elles a esperar el fred.

Enterrada en vida, acompanyada d'aquells insectes petits i estranys, que et fa angúnia pensar damunt la pell. T'abrades a tu mateixa per fer fugir la incomoditat d'uns pensaments tan absurds. Penses en la mare i en la seva soledat. I en la teva. Soledats que no vàreu dir mai en veu alta però que hi eren, compartint el mateix espai laberíntic sense acabar de trobar-se.

Tens prop de seixanta anys i al llarg de la vida has viscut al poble i en algunes ciutats grans i llunyanes, en una casa entre mitgeres i en un cinquè pis, davall teulada i en una urbanització cara, en un carrer estret i en un xamfrà sorollós de cotxes i d'ambulàncies. En recordes les olors i les formes com creus recordar perfectament tot el que hi vas viure. Però et saps només d'un únic lloc. Del lloc on ets ara i d'on no has arribat a marxar mai. Aquí es concentra tota la teva vida, tant és en quina part del món l'hagis viscuda.

Mires al teu voltant i, sense saber com, el temps es posa en moviment, com si tornessis a ser a l'escola de monges, freda i grisa, i tot hagués quedat fosc de cop i un vell projector de transparències t'anés mostrant imatges desordenades que et costa reconèixer però que saps que són teves. És de matinada i has arribat fins aquí per algun motiu. Comença el darrer dia i ja no em podràs silenciar més. T'he guardat tot el que et feia nosa durant massa temps. Ho saps. Saps que som la part de tu, Àngela, que ara t'has d'atrevir a dir en veu alta. I només ho pots fer en aquest lloc. La teva vida, amb tot el dolor i tot l'amor dels anys.